

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

Komunikat końcowy Dolnośląskiego Forum Politycznego i Gospodarczego w Krzyżowej w 2009 roku

(projekt)

Data otwarcia Dolnośląskiego Forum Politycznego i Gospodarczego w 2009 roku zbiegła się z dwudziestą rocznicą pamiętnej Mszy Pojednania z udziałem kanclerza Niemiec Helmuta Kohla i pierwszego niekomunistycznego premiera w postkomunistycznych państwach – Tadeusza Mazowieckiego. Ich pamiętny gest pojednania stał się jednym z symbolicznych obrazów dokonujących się przemian. Trzeba bowiem pamiętać, że polsko-niemieckie pojednanie było kluczem do przemian w całym bloku i do budowy nowej, zjednoczonej Europy. Warto było skorzystać z tej okazji dla dokonania przeglądu rozwoju wzajemnych relacji w ciągu minionych dwóch dekad oraz ocenić ich przyszłość z perspektywy jednoczącej się Europy. Proces ten ma bowiem ciągle kluczowe znaczenie dla rozwoju Polski, co jest szczególnie dobrze widoczne z regionalnego punktu widzenia. Dolny Śląsk bowiem bezpośrednio sąsiaduje z Niemcami, ale też wykorzystanie tego sąsiedztwa jest jednym z powodów silnej dynamiki rozwoju regionu w ostatnich latach.

Przewodnim motywem Forum było „Dolny Śląsk – ziemia polsko-niemieckiego pojednania”. Takie, nieco prowokacyjne hasło eksponuje rolę naszego regionu w rozwoju dobrych polsko-niemieckich relacji. To stąd wychodziły ważne impulsy dla tego procesu takie, jak list polskiego episkopatu do episkopatu Niemiec z 1965 roku, którego inicjatorem i głównym autorem był wrocławski arcybiskup kardynał Bolesław Kominek. Panuje powszechna zgodność, że to ten list otworzył drogę do polsko-niemieckiego pojednania. Wiele dolnośląskich organizacji, w tym rzymskokatolickich parafii, podtrzymywało relacje z niemieckimi przyjaciółmi niosącymi nam pomoc w trudnym okresie stanu wojennego. Rozwijano też, wbrew politycznym i historycznym uwarunkowaniom relacje z byłymi mieszkańcami tych ziem, a ich historię w coraz szerszym zakresie traktowano jako część wspólnego, europejskiego dziedzictwa. Na Dolnym Śląsku odkrywa się też i pielęgnuje pamięć po niemieckich Dolnoślązakach walczących z nazizmem i będących jego ofiarami (D. Bonhoeffer, E. Stein, Krąg Krzyżowej). Warto dodać, że Dolny Śląsk był też przez lata jednym z miejsc podtrzymywania relacji między obywatelami dwóch brutalnie rozdzielonych państw niemieckich (głównie relacji rodzinnych). To tu mogli oni spotkać się i swobodnie, rozmawiać.

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

U progu transformacji, wiosną 1989 roku wrocławski Klub Inteligencji Katolickiej wystąpił z inicjatywą odnowienia pałacu w Krzyżowej i zorganizowania w tym miejscu ośrodka służącego polsko-niemieckiemu pojednaniu, zwłaszcza młodzieży. To właśnie dlatego Krzyżowa wybrana została jako miejsce spotkania w czasie symbolicznej Mszy św. przywódców Polski i Niemiec. Warto dodać, że data tej Mszy zbiegła się z runięciem muru berlińskiego, co zapoczątkowało proces zjednoczenia Niemiec.

Taka rola Dolnego Śląska nie była oczywista. Powojenne polskie osadnictwo na tym terenie było przez władze komunistyczne przedstawiane jako sukces tamtego ustroju, a z drugiej strony – ustrój ten i rozlokowane na Dolnym Śląsku jednostki radzieckie czyniono gwarantem polskiego stanu posiadania. Pojednanie polsko-niemieckie na poziomie nie tylko gestów państwowych ale na poziomie oddolnego współdziałania było więc kluczem do zmiany sytuacji w Polsce, i w całym sowieckim bloku.

W ciągu ostatniego dwudziestolecia, współpraca Dolnoślązaków z niemieckimi partnerami nabrała dodatkowej dynamiki. Kooperacja gospodarcza jest bardzo szeroka i różnorodna, współpraca kulturalna rozwija się dobrze, organizacje pozarządowe i poszczególni obywatele współdziałają z niemieckimi partnerami, a partnerstwo samorządów wszystkich szczebli ma wręcz modelowy charakter.

Na Forum w ramach sesji plenarnych i pracy w grupach problemowych, ponad 800 uczestników spotkania dokonało szerokiego podsumowania współdziałania w różnych wymiarach, przy czym szczególną uwagę poświęcono dziedzinom znajdującym się w centrum uwagi spotkań w Krzyżowej – gospodarce i polityce regionalnej. O politycznych aspektach wypowiedzieli się przede wszystkim uczestniczący w Forum premierzy landów zaprzyjaźnionych z Dolnym Śląskiem – Christian Wulff (Dolna Saksonia) i Stanisław Tilich (Saksonia) oraz gospodarze województwa marszałek Marek Łapiński, wojewoda Rafał Jurkowlaniec i przewodniczący Sejmiku Jerzy Pokój. Tych też aspektów dotyczyła dyskusja panelowa w ostatnim dniu Forum, którą zdominowała problematyka współpracy w Partnerstwie Odry skupiającym graniczące ze sobą regiony Polski i Niemiec. Wzajemne relacje rozwijają się dobrze i uruchomione procesy mają swoją własną, silną dynamikę. Jak się jednak wydaje, można ją wzmocnić poprzez silniejsze wykorzystanie europejskiego kontekstu. Dlatego przeprowadzono dyskusję panelową w trakcie której dokonano przeglądu europejskich problemów i proponowanych sposobów ich rozwiązania. Duże znaczenie ma **przyjęta przez uczestników Forum deklaracja „Europa Quo Vadis?”**, postulująca ożywienie debaty na temat kierunku zmian w jednoczącej się Europie oraz wciągnięcie do niej szerszych kręgów społecznych. Sprawa przyszłego kształtu tego unikalnego politycznego organizmu jest zbyt poważna, by pozostawiać ją w gestii eurokratów i rządów państw.

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

Polityce międzynarodowej poświęcone były również obrady dwóch połączonych grup problemowych (Grupa 7 - Europa quo vadis i Grupa 10 - Wschodnie partnerstwa Dolnego Śląska). Jak pokazała dyskusja, relacje te ważne są nie tylko dla krajów, którym Unia może i powinna pomóc. Są one istotne również dla relacji wewnątrzunijnych (w tym polsko-niemieckich). Wymagają bowiem uzgodnienia koncepcji różnych współdziałających partnerów oraz dobrej ich kooperacji wzmacniającej siłę oddziaływania i skuteczność podejmowanych działań. W tym sensie **dobra współpraca Dolnego Śląska z regionami niemieckimi może być nie tylko przykładem i modelem do kształtowania innych relacji, ale też może stać się punktem wyjścia dla wspólnego działania w regionach** (np. w Europie Wschodniej bądź w nowych państwach Unii), którym należy się pomóc z naszej strony.

Problematyka gospodarcza wypełniła cały jeden dzień obrad Forum i przyjęła formę polsko-niemieckiego szczytu gospodarczego (pod patronatem ministrów gospodarki Polski i Niemiec - Waldemara Pawlaka i Rainera Brüderle). Na blok ten złożyły się trzy ważne dyskusje panelowe („Gospodarka europejska w perspektywie zmian globalnych”, „Bezpieczeństwo energetyczne” oraz „Gospodarka innowacyjna”). Pierwsza z nich zdominowana została przez problematykę kryzysu i perspektyw jego przezwyciężenia. Wykazała ona, że z tej perspektywy metody działania zjednoczonej Europy znakomicie pogarszają jej pozycję konkurencyjną. Nie jest też najlepiej z europejską innowacyjnością (z podobnych powodów – system jest zbyt sztywny i zbyt mało otwarty na pojawiające się nieoczekiwane szanse). Z kolei bezpieczeństwo zdaje się, zarówno w skali Europy jak i naszego kraju padać ofiarą politycznych koncepcji niezbyt liczących się z ekonomicznymi możliwościami. W tej sytuacji trzeba **maksymalnie wykorzystywać, choćby nawet niewielkie, możliwości działania w skali regionalnej**. Ich przykładem może być podpisane w trakcie trwania Forum porozumienie zmierzające do **powołania grupy refleksji nad energetyką XXI wieku**. Sygnatariuszami są polscy i niemieccy eksperci oraz przedstawiciele zainteresowanych problematyką podmiotów gospodarczych, instytucji i organizacji. Grupa refleksji będzie się zajmować w sposób systematyczny koncepcjami i ideami, które z konieczności jedynie zasygnalizowano w toku obrad Forum, zarówno w dyskusji plenarnej jak i w pracach grupy problemowej (Grupa 3 – Energetyka).

Uzupełnieniem szczytu gospodarczego było wręczenie Dolnośląskich Nagród Gospodarczych (po raz pierwszy wręczono je na Forum w 2008 roku) oraz **wręczenie po raz pierwszy Polsko-Niemieckiej Nagrody Gospodarczej**. Jej laureatem został Waldear Preussner, Prezes Rady Dyrektorów PCC SE.

DOLNOŚLĄSKIE FORUM POLITYCZNE I GOSPODARCZE

Zmieniamy Dolny Śląsk

Poza obradami plenarnymi obrady toczono w dziesięciu grupach problemowych. Poza już wspomnianymi były to

Grupa 1 – Nowe technologie – sieci internetowe

Grupa 2 – Bezpieczeństwo publiczne – struktury, sieci, sprzęt

Grupa 4 – Ochrona zdrowia

Grupa 5 – Bezpieczeństwo inwestycji

Grupa 6 – Interkulturalne aspekty polsko-niemieckich relacji biznesowych

Grupa 8 – Partycypacja społeczna w zarządzaniu lokalnym i regionalnym

Grupa 9 – Odra

W pracach wszystkich tych grup, z wyjątkiem grupy 6, dominowały kwestie polityczne. Zajmowały się one zagadnieniami sposobu organizacji inwestycji publicznych (grupa 5) oraz pewnymi ważnymi obszarami inwestowania (grupy: 1 – sieci internetowe, 2 – struktury bezpieczeństwa zbiorowego, 4 – ochrona zdrowia, 9 – inwestycje związane z wykorzystaniem Odry). We wszystkich kładziono nacisk na mankamenty w mechanizmach koordynacji przedsięwzięć oraz na wadliwe, utrudniające współdziałania rozwiązania prawne oraz nawyki społeczne. Poprawie mechanizmów współpracy między różnymi sektorami życia zbiorowego na lokalnym i regionalnym poziomie zajmowała się grupa 8, zaś w grupie 6 zajmowano się prowadzenie biznesu w wielokulturowym środowisku.

Warto jeszcze odnotować wydarzenie z ostatniego dnia obrad, jakim była prezentacja projektu rewaloryzacji, turystycznego udostępnienia i promocji założeń pałacowych kotliny jeleniogórskiej „Dolina pałaców i ogrodów” (K. Korzeń) i pałacu w Łomnicy jako najbardziej znaczącego przykładu tego działania. Uczestnicy Forum z zainteresowaniem zapoznali się z tym działaniem na rzecz ratowania dziedzictwa materialnego i kulturalnego naszego regionu, włączania go w europejski kontekst oraz wykorzystywania na rzecz polsko-niemieckiego pojednania.